

joutsen

hirvi

H

irveä kutsutaan metsän kruunupääksi ja metsän kuninkaaksi, ehkäpä sen sarvien kruunumaisen muodon vuoksi. Tähti-taivaalla Kassiopeian tähdistö muodostaa samanmuotoisen kuvion ja se onkin yhdistetty hirven alkuperään taivaallisena

olentona. Suomen kansan vanhoissa runoissa kerrotaan, että

“Tuoll’ on Hirvi synnytelty, nevan tuulisen selällä, tiheillä tuomikoilla, paksuilla pajupehuilla, otavaisen olkapäillä, taivaan tähtehin seassa.”

Kaksosten tähtikuvio puolestaan näyttää hiihtävän Kassiopeian sarvipäätä kiinni. Myös Kalevalassa esiintyy Hiiden hirvi, jolla on yliluonnollisia voimia ja jota Lemminkäinen lähetettiin ottamaan kiinni. Vastaavaa tarinaa metsästäjän takaa-ajamasta myyttisestä hirvestä on kerrottu myös antiikin Kreikassa sekä muinaisissa intialaisissa teksteissä.

Hirvi on ollut toteemieläin, eli osa pohjoisten kansoista on ajatellut polveutuvansa hirvestä. Hirvi on myös muinaisten kalliomaalauksen tärkeimpiä aiheita. Kallioiden hirvet olivat myyttisiä olentoja, joiden ajateltiin olevan yhteydessä korkeampiin voimiin, olihan hirvi itsekin taivaallista, jumalallista alkuperää.

J

outsen elää saman kumppanin kanssa koko elämänsä ja se esitetäänkin usein kestävän rakkauden symbolina. Suomalaisessa mytologiassa joutsen liittyy myös kuolemaan ja kuolemanjälkeiseen elämään. Ajateltiin, että joutsen kuljetti ihmisen sielun kuoleman jälkeen toiseen maailmaan. Esimerkiksi Kalevalan Tuonen joutsen asui elävien ja kuolleiden

maailmat erottavassa tuonen virrassa ja liikkui näiden kahden maailman välillä.

Joutsen löytyy myös useista vanhoista kalliomaalauksista, mikä kertoo sen tärkeästä roolista muinaisille suomalaisille. Jotkut tutkijat arvelevat, että joutsen oli toteemieläin, eli eräät suomensukuiset kansat ajattelivat polveutuvansa joutsenesta. Joutseneen liittyy myös monia muodonmuutokseen liittyviä myyttejä. Joutsenen ääni muistutti ihmisen valitusta ja tämä ruokkikin uskomusta, että ihminen olisi muutettu joutseneksi ja samalla ihmisen ääni oli särkynyt. Joutsenta ei saanut tappaa, sillä samalla ihminen saattoi tappaa oman lajitoverinsa.

Joutsenmyyttejä vahvistivat romantiikan ajan suomalaiset taitelijat, kuten Eino Leino, Jean Sibelius ja Akseli Gallen-Kallela, joiden tulkinnat ovat nostaneet joutsenen erityiseen asemaan puhtauden, viattomuuden ja pyhyiden symboliksi. Myös monet yritykset ovat halunneet hyödyntää tätä mielikuvaa, joten ei ole sattumaa, että juuri Joutsenmerkki kertoo tuotteen kotimaisuudesta.

karhu

käärme

K

yykäärmettä on kautta aikain pelätty, mutta samalla sillä on uskottu olevan erityistä voimaa. Kyyn on koettu olevan niin voimallinen, että se pysty suojaamaan rakennuksia ja sen asukkaita tulipaloilta, erilaisilta sairauksilta ja köyhyydeltä. Siksi käärmeen osia on piilotettu rakennuksen rakenteisiin ja talon alla on saatettu pitää elättikäärmettä. Käärme on ollut myös shamaanien voiman ja mahdin symboli ja tietäjien taikaesineiden joukossa on ollut usein käärmeen kalloja tai hampaita.

Synty eli jonkin asian myyttinen alkuperä on ollut oleellinen osa muinaista maailmankuvaa. Uskottiin, että asioita voi hallita tuntemalla niiden synnyn ja loitsimalla vaikkapa sairauden tai pedon alkuperästä saatiin siihen vaikutettua. Käärmeiden syntysanoja käytettiin niiden karkottamiseen ja puremien hoitamisen yhteydessä.

Kristityssä läntisessä perinteessä käärmeitä on pidetty pahana, koska Raamatun syntiinlankeemus kertomuksen mukaan paholainen omaksui käärmeen muodon lähestyessään ihmistä paratiisissa. Itämaisessä perinteessä käärmeet ovat olleet uuden alun ja muutoksen symboleita, koska ne pystyvät luomaan nahkansa ja ikään kuin syntymään uudelleen.

K

arhu on Suomen kansalliseläin ja kunnioitettu metsän kuningas, mutta samalla myös pelätty petoeläin. Suomessa karhua on kunnioitettu ja pidetty erityisessä asemassa kivikaudelta 1800-luvulle asti.

Erityisesti pohjoiset kansat ovat pitäneet karhua jumalanaan ja esi-isänään, eli toteemieläimenä.

Karhun tärkeydestä kertoo se, että sillä on suomen kielessä monta nimeä. Mesikämmen, kontio, metsän omena, lallukainen, metsän kuningas, nalle, otso, ohto, metsän vanhin, kouvo ovat vain muutamia noin 300 tunnetusta karhun kutsumanimestä. Karhua ei saanut kutsua nimeltä, sillä uskottiin, että karhu voi lukea ajatuksia ja suuttua, jos sitä puhuteltiin epäkunnioittavasti.

Suomen kansan vanhoissa runoissa karhun kerrotaan syntyneen taivaassa:

”Tuoll on otso synnytetty, mesikämmen käännytetty:
luona kuun, tykönä päivän, otavaisen olkapäillä.”

Karhun kaatamiseen liittyi monia eri rituaaleja, joiden tarkoituksena oli mahdollistaa karhun uudelleen syntymisen ja palaaminen takaisin taivaaseen. Karhun peijaisten eli karhunkaatojuhlien jälkeen karhun luut vietiin takaisin metsään, haudattiin suuren petäjän alle ja karhun kallo sidottiin puuhun.

